

ЩОДО УЧАСТІ ПРОКУРОРА У СУДОВИХ СПРАВАХ З ПИТАНЬ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Участь прокурора у судових справах з питань публічних закупівель здійснюється через представництво інтересів держави на підставі та відповідно до статті 23 «Представництво інтересів громадянина або держави в суді» Закону України «Про прокуратуру» [1]. Стаття 24 цього ж Закону описує певні процесуальні особливості такого представництва.

У контексті справ з тематики публічних закупівель та з проаналізованої судової практики прокурор переважно представляє інтереси органів державного фінансового контролю або органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи інших суб'єктів владних повноважень, що фактично охоплює всі категорії замовників (у розумінні статті 3 Закону) – наприклад, інтереси місцевої ради як засновника певного комунального підприємства-замовника або ЦОВВ як органу управління майном державного підприємства-замовника.

Важливою і обов'язковою передумовою участі прокурора для представництва інтересів держави у суді відповідно до абзаців 1 і 2 ч. 4 ст. 23 Закону «Про прокуратуру» є підтвердження судом наявності підстав про те, що захист інтересів держави не здійснюється або неналежним чином здійснюється відповідним органом державної влади, органом місцевого самоврядування чи іншим суб'єктом владних повноважень, а також у разі відсутності такого органу – у зв'язку з чим, прокурор здійснює представництво інтересів держави. У кожному випадку подання позову прокурором для представництва інтересів держави, у тому числі у справах щодо публічних закупівель, суд встановлює обґрунтованість таких підстав для підтвердження правомочності позову прокурора.

Зокрема, у постанові Великої Палати Верховного Суду від 15.09.2020 у справі № 469/1044/17 (п.38) зазначено, що за певних обставин прокурор може звертатися до суду в інтересах держави в особі органу місцевого самоврядування, зокрема тоді, коли цей орган є стороною правочину, про недійсність якого стверджує прокурор.

Оскільки таку позовну вимогу вправі заявити, зокрема, будь-яка сторона правочину, відповідний орган як така сторона може бути позивачем. У такій ситуації прокурор для представництва інтересів держави в особі компетентного органу як сторони правочину має продемонструвати, що цей орган не здійснює або неналежним чином здійснює захист відповідних інтересів.

Іншим важливим та обов'язковим процесуальним елементом відповідно до абзацу 3 ч. 4 статті 23 Закону «Про прокуратуру» є обов'язок прокурора повідомити орган, від імені якої він має намір здійснювати представництво інтересів держави, про такий намір, однак строки надання такого повідомлення законом не визначено, тому застосовується концепція «розумного строку» у

розумінні ч. 2 ст. 121 Цивільного Процесуального Кодексу [2], де розумність строку базується на його достатності для вчинення відповідної дії.

У контексті представництва інтересів держави у справах, пов'язаних з бездіяльністю органів контролю в постановах Верховного Суду від 25.02.2021 у справі № 912/9/20, від 19.08.2020 у справі № 923/449/18 зафіксована позиція суду, згідно якої Закон не зобов'язує прокурора подавати позов в особі всіх органів, які можуть здійснювати захист інтересів держави у спірних відносинах і звертатися з позовом до суду. Належним буде звернення в особі хоча б одного з них. У контексті представництва інтересів держави у справах, пов'язаних з бездіяльністю власне замовників (чи їх органів управління) важливою, особливо з огляду на вчинені таким замовником порушення, є Постанова Великої Палати Верховного Суду від 26.05.2020 у справі №912/2385/18. У п. 55 цієї Постанови зазначено, що при вирішенні питання про необхідність звернення до суду з позовом компетентний орган може діяти в умовах конфлікту інтересів – коли порушення інтересів держави, про яке стверджує прокурор, може бути пов'язане з раніше вчиненими протиправними діями цього органу чи бездіяльністю.

Якраз для врахування цих обставин стаття 55 Господарського Процесуального Кодексу передбачає такі правила:

– якщо особа, яка має процесуальну дієздатність і в інтересах якої подана заява, не підтримує заявлених позовних вимог, суд залишає заяву без розгляду, крім позову прокурора в інтересах держави;

– відмова компетентного органу від поданого прокурором в інтересах держави позову (заяви), подання ним заяви про залишення позову без розгляду не позбавляє прокурора права підтримувати позов (заяву) і вимагати розгляду справи по суті.

У ситуаціях, коли, на думку прокуратури, має місце бездіяльність і органу контролю і органу-замовника, позицією Верховного Суду у Постанові від 18.06.2021 №927/491/19 підкреслено, що оскільки позов прокурора у справі містить вимогу про стягнення надмірно сплачених за Договором грошових сум на користь саме Відділу-Замовника, Верховний Суд вважає, що зазначення саме Замовника (Відділу), а не Держаудитслужби як органу, в особі якого подано позов в інтересах держави, є виправданим [3, с. 17].

Важливою умовою для успішної (результативної) участі прокурора у судових справах з питань публічних закупівель для забезпечення дієвого представництва інтересів держави є обов'язок прокурора обґрунтувати у позові негативні наслідки порушень процедури закупівлі для особи, в інтересах якої останній звернувся до суду (наприклад, замовника).

Список використаних джерел

1. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 року № 1697-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення 02.05.2024)

2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 року № 1618-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення 02.05.2024)

3. Огляд судової практики: на основі розгляду справ щодо публічних закупівель. Узагальнено Олександром Шатковським, Сергієм Яременко та Андрієм Кондратовим. Грудень 2022. 100 с. URL: <https://infobox.prozorro.org/upload/files/main/1909/586/case-law-ua-final.pdf>

*Коваленко Юлія Валеріївна,
аспірантка кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ*

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ СКЛАДОВОЇ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В МІНІСТЕРСТВІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Відповідно до законів діалектики, всебічне розуміння змісту цілого може бути досягнуто шляхом вивчення особливостей його складових частин. Тому з метою дослідження змісту механізму забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ доцільно здійснити науковий аналіз його нормативно-правової та інституційної підсистем.

Нормативно-правова складова механізму забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ. У науковій літературі з гендерної проблематики нормативно-правові елементи виокремлюють як правові механізми. Правові механізми визначаються як сукупність юридичних засобів приведення поведінки суб'єктів суспільних відносин у відповідність до вимог, що містяться в нормах права [1, с. 261].

Це поняття також розуміють як сукупність системно організованих правових засобів, об'єктивованих на нормативному рівні, необхідних і достатніх для досягнення певної мети (комплексу цілей).

Правовий механізм – це прийняття нормативно-правових актів, що визначають принципи та методи реалізації гендерної політики держави [2, с. 117]. Як конструкція матеріального права, правові механізми формалізують "набір" чинників правового регулювання, таких як права, обов'язки, заборони, принципи, презумпції, фікції, умови, процедури, стимули та заходи відповідальності. Змістовна побудова правових механізмів відображає внутрішню логіку правового регулювання, специфіку особливого правового впливу на конкретні суспільні відносини, зафіксовані в конкретних історичних проявах [3, с. 66]. Нормативно-правова складова механізму забезпечення гендерної рівності в Міністерстві внутрішніх справ - це сукупність нормативно-правових інструментів, за допомогою яких суспільство і держава впливають на принцип гендерної рівності у правоохоронних органах.

Система нормативно-правового забезпечення у сфері реалізації гендерної політики України включає конституційне регулювання гендерних відносин в Міністерстві внутрішніх справ (найважливіші принципи гендерної рівності та обґрунтування прав громадян), правове регулювання гендерних відносин